

ГАЛИЦЬКЕ НАМІСНИЦТВО — найвищий орган австрійської влади в Галичині. Створ. 16 квітня 1854 на базі Крайового губернаторства. В адм. питаннях підпорядк. МВС, в ін. — відповідним по компетенції мін-вам. Здійснювало нагляд за виконанням законів і розпоряджень уряду.

Безпосередньо Г. н. підпорядковувалась низка установ і організацій, зокрема Міністер. комісія у справі звільнення від панщин. повинностей, Крайова аграрна комісія, Крайова буд. дирекція, Крайова рада охорони здоров'я, Крайова шкіль. рада. При ньому діяли також спец. комісії, створювані на відносно короткий час для розв'язання конкрет. політико-еко. питань та реалізації нових законів чи держ. реформ. Намісник вважався особистим представником цісаря у провінції, представляв інтереси австр. уряду в Галиц. сеймі, призначав нижчих урядників, пропонував кандидатури на вищі адм. посади, наглядав над управлін. інституціями, виконував спец. доручення. Маючи право законодав. ініціативи та представлення для затвердження цісареві прийнятих Галиц. сеймом рішень, міг протегувати чи гальмувати певні законопроекти, мав реал. вплив на результати сеймових виборів. Сейм домігся щорічних звітів намісника про діяльність галиц. адміністрації, однак не зміг зробити його відповідальним перед крайовим представництвом.

Намісника призначав цісар після консультації з Польс. колом у парламенті. Традиційно ними були представники польс. консерватив. аристократії. Серед інших цю посаду обіймали: А. Ґолуховський (1849–59, 1866–68, 1871–75), Альфред Потоцький (1875–83), Ф. Залеський (1883–88), **К. Бадені** (1888–95), Є. Санґушко (1895–98), **Л. Пінінський** (1898–1903), **Андрій Потоцький** (1903–08), **М. Бобжинський** (1908–13), В. Коритовський (1913–15). Тільки в окремі складні для Габсбур. монархії періоди Г. н. керували нім. чиновники або військовики. Незважаючи на критику, що їй зазнавали намісники з боку представників укр. політ. сил за пропольс. позицію,

вони були чи не єдиною в Галичині владною інституцією, яка, через необхідність узгоджувати австр. держ. інтереси з польс. національними, найближче стояла до можливості компромісу з українцями. Місце укр. питання у діяльності намісників визначалося ступенем напруги укр.-польс. відносин і силою укр. руху, рівнем його впливу на заг.-австр. розклад політ. сил й зовн.-політ. кон'юнктуру. 1914 внаслідок воєн. дій адміністрація Г. н. переміщена зі Львова до м. Бяла (Зх. Галичина), однак наприкінці 1917 повернулася до Львова, де діяла до розпаду Австро-Угор. імперії (31 жовтня 1918). 1 листопада 1918 інтернований укр. підрозділами намісник К. фон Гуйн підписав протокол про передачу влади своєму заст. В. Децикевичу, а той, на основі цісар. маніфесту від 16 жовтня 1918, передав її Укр. нац. раді. Після відступу укр. підрозділів зі Львова розпорядженням РМ Польщі від 7 березня 1919 признач. ген. делегат для уряду Галичини, наділений правами колиш. намісника, який займався ліквідацією діяльності Г. н. і підготовкою ґрунту для створення нового адм. апарату — воєвод. управління (посада делегата ліквідована 3 грудня 1920).

Рекомендована література

1. K. Grzybowski. Galicja 1848–1914. Historia ustroju politycznego na tle historii ustroju Austrii. Kraków; Wrocław; Warszawa, 1959;
2. Демкович-Добрянський М. Потоцький і Бобжинський. Цісарські намісники Галичини. 1903–1913. Рим, 1987;
3. Макарчук С. А. Українська Республіка галичан. Нариси про ЗУНР. Л., 1997;
4. Мудрий М. Галицькі намісники в системі українсько-польських взаємин (1849–1914) // Вісн. Львів. університету. Серія істор. Л., 1998. Вип. 33;
5. Аркуша О. Міхал Бобжинський та українське питання в Галичині // Там само. 2000. Вип. 35–36.

М. М. Мудрий

Бібліографічний опис:

Галицьке намісництво / М. М. Мудрий // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28357>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).